

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : K.K. Gn. Md. 07/ 101-1/404 /03583

Ankara

9 /12/1988

Konu :

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi :

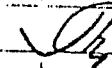
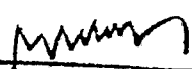
"Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" bugünkü Resmî Gazete'de yayımlanmış ve Anayasa'nın 91 inci maddesi uyarınca bir sureti ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut ÖZAL
Başbakan

Eki :

1. Kanun Hükmünde Kararname
2. Gerekçe (Genel-Madde)
3. Resmî Gazete (10 adet)

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Komisyon	- Sanayi ve Ticaret - Plan ve Bütçe
Tarih	13.12.1988 1/525
K. D. No.	
BAŞKAN	

Not : Verilecek cevaplarda Daire adının, yazı tarih ve sayısının açıklanması.

GENEL GEREKÇE

S.S.C.B. Hükümeti ile Hükümetimiz arasında, 25 yıllık bir süreyi kapsayan ve yıllar itibariyle artarak 1993 yılında 6 Milyar m³'e ulaşacak olan doğal gaz alımına ilişkin anlaşma 18 Eylül 1984 tarihinde imzalanmıştır.

Dünyada en temiz yakıt olarak bilinen, kullanım alanı ve üretimi her geçen gün artan doğal gaz, S.S.C.B. ile yapılan 18 Eylül 1984 Anlaşması ile ülke ekonomisinin ve sosyal yaşantısının içine artık girmiş bulunmaktadır. Çok yakın bir tarihte ise Cezayir'den sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) ithal anlaşması imzalanmıştır. Gelecekte doğal gaz ülkemizin birçok yerine ulaştırılmış olacak, müzakeresi devam eden anlaşmalar gerçekleştiği takdirde ise entegre bir sisteme geçilmiş olacaktır.

Doğal gaz'ın yapısı itibari ile arz ve talebinde büyük esneklik farklılıkları bulunmaktadır. Normal şartlar altında bütün yıl boyunca aynı miktarda gaz üretilebilmesi mümkün olduğu halde, tüketiminde gece, gündüz ve mevsimler itibariyle farklı talepte bulunduğu bir hakikattir. Özellikle şehir kullanımında yaz ve kış ayları arasındaki talep esnekliği % 300'e ulaşmaktadır.

Doğal gaz arzında ise böyle bir esneklik söz konusu olmadığından arz ve talep arasındaki denge, kış mevsiminde çekiş yapmayan büyük tüketiciler ve düzenli çekişte bulunan diğer tüketicilerle kurulmaktadır. Nitekim hükümetimiz bu gerçekten hareketle doğal gazın sektörler arasındaki kullanım miktarını tesbit etmiş ve en büyük denge unsuru olarak da, şehirlerdeki gaz talebinin düşük olduğu yaz mevsiminde doğal gaz, yüksek olduğu kış mevsiminde ise fuel-oil'le çalışmak üzere Anbarlı Santralının kurulmasını planlamıştır.

Mutfaklardan elektrik santrallerine, kalorifer yakıtından gübre hammadmesine kadar değişik kullanım alanı bulunan doğal gazla ilgili hizmetlerin zamanında ve süratle, verimli ve ekonomik bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için yeni düzenlemelere ihtiyaç hissedilmiştir.

Nitekim, doğal gazın kullanılmasını tanzim eden hükümlerin yetersiz kaldığını gören kanun vâzî; hizmetlerin süratli ve verimli bir şekilde yürütülmesi ve bu hizmetleri yürütecek kuruluşun belirlenmesi konularında Bakanlar Kuruluna, 10/6/1987 tarih ve 3378 sayılı Yetki Kanunu ile kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermiştir.

Yıllardır büyük miktarlarda doğal gaz tüketen batı ülkeleri de aynı yolu izlemişler, özel kanunlar çıkararak veya mevcut kanunlarda zaman zaman değişiklikler yaparak yeni düzenlemeler getirmişlerdir.

Doğal gazın kullanımının çok yeni olması nedeniyle, sorunların zamanla ortaya çıkacağı gerçeğini gören yasama organı, kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisini 5 yıl gibi uzunca bir süreye inhisar ettirmiştir.

MADDE CEREKÇELERİ

Madde 1- Bu madde ile, doğal gazın ithali yetkisi, Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAS)'ne verilmiştir. Bu suretle, 10/6/1987 tarihli ve 3378 sayılı Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Yetki Kanunu'nun 1 inci maddesiyle Hükümet'e tanınmış olan mezkur gazın ithali ile ilgili kuruluşu belirleme yetkisi kullanılmış bulunmaktadır.

16 Eylül 1960 tarih ve 79 sayılı Milli Korunma Suçlarının Affına, Milli Korunma Teşkilat, Sermaye ve Fon Hesaplarının Tasfiyesine ve Bazı Hükümler İhdasına Dair Kanun'un 5 inci maddesinin birinci fıkrası, Bakanlar Kuruluna; doğrudan doğruya tüketiciye perakende veya dağıtım müesseseleri tarafından -ham petrol hariç- petrol ve müştaklarının ve her ne suretle satılırsa satılsın diğer akaryakıtların dahili fiyatlarını tanzim etmek amacıyla ithal ve satış fiyatları arasında meydana gelecek farkları fiyat istikrar fonu hesabından toplamak yetkisini vermiştir.

Bakanlar Kurulu'nun değişik tarihlerde çıkardığı fon hesabı ile ilgili kararnamelerle, akaryakıt fiyatlarına müdahale edilmektedir. Akaryakıt fiyatları kararname esaslarına göre belirlenmektedir. Satış fiyatı, ithal fiyatının üstünde tesbit edilmek suretiyle aradaki fark fona aktarılmaktadır.

Türk parasının değerindeki değişimler ile petrol ürünlerinin dünya piyasasındaki yükselişlerinin fon hesabına olumsuz etkileri görülmeğe başladığında, yeni fiyat ayarlamalarına gidilmektedir.

Fona her zaman destek veren akaryakıt türleri benzin ve süper benzinidir. Fuel-oil, motorin, LPG gibi petrol ürünleri genelde fondan destek almaktadır. Bir başka deyişle bu ürünler benzin ve süper benzin tarafından subvansiyeye edilmektedir.

Doğal gazda ise fiyatlar tamamen değişik sistemlerle teşekkül etmektedir. Doğal gazın petrol ürünlerinde olduğu gibi uluslararası bir afişe fiyatı yoktur. Doğal gaz ithal fiyatı satıcı ve alıcı ülke arasında, doğal gazın alımına ve satımına ilişkin diğer bazı özel şartlar da dikkate alınarak ve gizli olarak tesbit edilmekte ve her üç ayda bir yine gizli olarak belirlenmiş esaslar dahilinde revize edilmektedir. Doğal gaz anlaşmalarında satıcı ülke, doğal gaz ithal fiyatının, alıcı ülke pazarında ekonomik kriterler dahilinde, alternatif yakıtlarla rekabet edebilir olmasını kabul etmek durumundadır. Bu nedenle, doğal gazın ülke içi satış fiyatlarının tespitinde; herhangi bir subvansiyona meydan vermeyecek ve sistemi kendi ayakları üzerinde tutabilecek kendine özgü bir fiyatlandırma mekanizmasına ihtiyaç vardır.

Doğal gaz dağıtım ve pazarlamasında, miktar ve nitelik açısından birbirinden çok farklı müşterilerin taleplerine cevap vermek durumuyla karşılaşıldığından, sistemin bütün müşterilerin değişik ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikte inşa edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle değişik müşterilerin doğal gaz sistemine, değişik bir ifadeyle, fiyatın oluşmasına getirdikleri maliyetler de birbirinden farklı olmaktadır. Gaz kullanan bütün ülkelerde anlatılan nedenlerle, doğal gazın tüketiciye satış fiyatları, çeşitli tüketici gruplarına göre farklılık arz etmektedir.

Böylesine karmaşık ve kendine has bir mekanizmanın, mevcut Akaryakıt Fiyat İstikrar Fonu mevzuatı çerçevesi içinde müteahhüt etmenin mümkün olmaması dolayısıyla, doğal gaz ve bunun sıvılaştırılmış hali bu mevzuat hükümlerinden hariç tutulmakta; bu suretle, bunlardan fon kesilmesi de engellenmiş bulunmaktadır.

Madde 2- Bu madde ile, sıvılaştırılmış hali de dahil olmak üzere doğal gazın dağıtım ve satışı konusunda yetkili kılınacak kuruluşlar belirlenmektedir.

Bu belirlenme şekli, doğal gazın dağıtımının ve satışının büyük şehir belediyesi sınırları içinde gerçekleşip gerçekleşmeyeceğine göre farklılık arz etmekte; başka bir ifade ile, belediyenin özelliği, doğal gazın dağıtım ve satışına ilişkin şeklin ortaya çıkmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Buna göre, şayet doğal gaz büyük şehir belediyesi sınırları içinde dağıtılacak ve satılacak ise, bu takdirde bu gazın dağıtım ve satışı; büyük şehir belediyesi ve/veya bu belediyenin kuruluşları, BOTAS ve diğer hakiki ve/veya hükmi şahısların katılmasıyla kurulacak sermaye şirketlerince gerçekleştirilecektir.

Getirilen düzenlemeye göre, BOTAS, belediyeler ve/veya bu belediyelerin kuruluşları; bu şirketlerdeki hisselerini, riçhan hakkına bakılmaksızın, hakiki ve özel hukuk hükmi şahıslarına devredebileceklerdir.

Bununla birlikte, büyük şehir belediye sınırları içinde yılda en az 5.000.000 m³ doğal gaz talebinde bulunan sanayi kuruluşlarına ve aynı miktar talebi olan organize sanayi bölgelerine doğal gaz dağıtım ve satışı münhasıran BOTAS tarafından gerçekleştirilecektir.

Büyük şehir belediyeleri dışında kalan diğer yerlerde ise bu gazın dağıtım ve satışı, BOTAS veya BOTAS'ın öncülüğünde kurulacak şirketler tarafından yapılacaktır.

Getirilen diğer bir düzenleme ile de, bu maddede belirtilen şirketlerin ilk kuruluşundaki hisse nisbetlerinin Başbakan tarafından onaylanacağı hüküm altına alınmaktadır.

Geçici Madde - Bu madde ile, halen havagazı hizmeti vermekte olan müesseselerin doğal gaz dağıtacak şirketlerde istekleri üzerine istihdam olunan personelinden isteyenlerin, T.C.Emekli Sandığı ile irtibatlandırılacakları öngörülmektedir.

Havagazı hizmeti veren müessese ve kuruluşların tesislerinin, doğal gazın dağıtım ve satışı ile görevlendirilen kuruluşlara kiralanabilmesine imkan veren bu madde ile, ayrıca; bu müessese ve kuruluşların doğal gazla ilgili müteahhitlik sözleşme ve anlaşmaları ile kıymet ve alacaklarının, hak, yetki ve menfaatlerinin; doğal gazın dağıtım ve satışı hususunda görevlendirilen bu kuruluşlara devredilebileceği öngörülmekte ve bu maddenin uygulanması ile ilgili esasların yönetmelikte gösterileceği belirtilmektedir.

Madde 3.4- Yürürlük ve yürütme hükümleridir.

DOĞAL GAZIN KULLANIMI HAKKINDA
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

Doğal gazın kullanımının düzenlenmesi; 10/6/1987 tarihli ve 3378 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 11/1988 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Madde 1- Doğal gazın (sıvılaştırılmış hali de dahil) ithali, Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ) tarafından yapılır. Bu gazın ithal ve satışında, Akaryakıt Fiyat İstikrar Fonu mevzuatına ilişkin hükümler uygulanmaz.

Madde 2- Büyük şehir belediye sınırları içinde doğal gazın dağıtımı ve satışı, büyük şehir belediyesi ve/veya bu belediyenin kuruluşları, BOTAŞ ve diğer hakiki ve/veya hükmi şahısların katılması ile kurulacak sermaye şirketleri tarafından gerçekleştirilir. BOTAŞ, belediyeler ve/veya bu belediyelerin kuruluşları; bu şirketlerdeki hisselerini, rüçhan hakkına bakılmaksızın, hakiki ve özel hukuk hükmi şahıslarına devredebilirler.

Ancak, büyük şehir belediye sınırları içinde yılda en az 5.000.000 m³ doğal gaz talebinde bulunan sanayi kuruluşlarına ve aynı miktar talebi olan organize sanayi bölgelerine doğal gaz dağıtımı ve satışını BOTAŞ yapabilir.

Büyük şehir belediyeleri dışında kalan diğer yerlerde bu gazın dağıtımı ve satışı, BOTAŞ veya BOTAŞ'ın öncülüğünde kurulacak şirketler tarafından yapılır.

Bu maddeye göre kurulacak şirketlerin ilk kuruluşundaki hisse nisbetleri Başbakan'ca onaylanır.

Geçici Madde - Hava gazı hizmeti veren müesseselerin;

a) Doğal gaz dağıtacak şirketlerde istekleri üzerine istihdam edilecek personelinden isteyenler T.C. Emekli Sandığı ile irtibatlandırılır.

b) Tesisleri, doğal gazın dağıtımı ve satışı ile görevlendirilen kuruluşlara kiralanabilir.

c) Doğal gazla ilgili müteahhitlik sözleşme ve anlaşmaları ile para hükmündeki kıymet ve alacakları, hak, yetki ve menfaatleri, doğal gazın dağıtımı ile görevlendirilen kuruluşlara bir protokol ile devredilebilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esaslar yönetmelikte gösterilir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR ve KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

~~BAŞKANLIK KURULU KARARI~~
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

Sayı: ~~KA~~ / 350

Madde 3- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

T. ÖZAL
BAŞBAKAN

KENAN EVREN
CUMHURBAŞKANI

I. K. ERDEM Devlet Bak. - Başbakan Yrd.	K. OKSAY Devlet Bakanı	A. TENEKEÇİ Devlet Bakanı	K. İNAN Devlet Bakanı
A. BOZER Devlet Bakanı	Y. B. ÖZAL Devlet Bakanı	A. KAHRİ Devlet Bakanı	M. YAZAR Devlet Bakanı
C. ÇİÇEK Devlet Bakanı	M. TOPAÇ Adalet Bakanı	E. VURALHAN Millî Savunma Bakanı	M. KALEMLİ İçişleri Bakanı
A. M. YILMAZ Dışişleri Bakanı	A. K. ALPEMOÇİN Maliye ve Gümrük Bakanı	H. C. GÜZEL Millî Eğit. Gençlik ve Spor Bakanı	İ. S. GİRAY Bâyındırlık ve İskan Bak.
N. KİTAPÇI Sağ. ve Sos. Yrd. Bak.	E. PAKDEMİRLİ Ulaştırma Bakanı	H. H. DOĞAN Tarım Orman ve Köylüleri Bak.	İ. AYKUT Çalışma ve Sos. Güvenlik Çak.
Ş. YÜRÜK Sanayi ve Ticaret Bakanı	F. KURT Enerji ve Tabii Kaynaklar Bak.	M. T. TİLİZ Kültür ve Turizm Bakanı	

Dosya No.

